

DEBRECENI FŐISKOLAI LAPOK.

KIADJA: A FŐISKOLAI MAGYAR IRODALMI TÁRSASÁG.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Debrecen, Kollegium.

Megjelenik havonként kétszer.

Felelős szerkesztő:

FEJES GÁBOR.

Szerkesztőtársai:

Sebestyén Béla, H. Nagy Jenő.

Kiadóhivatali főnök: **Hajdu Árpád.**

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre 5 korona.

Fél évre 2 kor. 50 fill

Ifjúsági egyesületeknek 4 korona.

Főiskolai hallgatóknak 3 korona.

Egyes szám ára: 40 fillér.

Mai ifjúság.

Jól jellemezte a félévi megnyitón az akadémia tudós rektora a mai ifjúságot. Nem szereti bennünk az „alvajárást“, a „napról-napra való élést“. — Találó szavak, beteges jelenségek észleléséből leszűrt igazságok. Valóban ez a képe a jelen ifjúságának, nemcsak nálunk, de sajnos, mindenütt. Hiányzik a tudományszomj s nincs akaraterő. Az egész társadalom körülöttünk zúg, forrong, — új igék, új jelszók lobogói alatt sorakoznak, küzdő csoportok, éles, szenvedelmes harcot vívnak gazdasági osztályok, évek óta harci riadó zúg a magyar múzsa berkeiben, csak a magyar ifjúság áll tétlenül, összetett kezekkel. Mint behunyt szemű óriás, kinek karjaiban megaludt a vér, csontját a kényelem elpuhította, érzéketlen szívvel és tompult aggyal áll az átalakulási folyamatban. Hova menjen, melyikhez álljon, hol az igazság, nem kutatja, vagy ha látja is, meggyőződésének nem mer, vagy nem akar hangot adni. Ha valamihez hozzá kezd, az első akadálytól visszariadva, fáradtan, csüggedve hagyja abba. Másik nagy hibája: az önzés. Az „ego“ a fő, az „alter“ semmi. Gyönyörű haladás az „altruizmus“ felé! Az egyéni érdek átgazol a közérdekén. Kapaszkodást, érdem nélküli előre törést tanul csak az életből, melyre bőséges példát nyújt a jelenkor.

A munka nem szeretéssel és önzéssel azonban még nem zárul le a hibák hosszú sorozata. A nyíltság, őszinteség, az igazság mellett való állásfoglalás és amelletti kitartás is mintha veszített volna erejéből. A társadalom egyéb hibái is erősen befészkeltek magukat az ifjúság szívébe. A fényüzési hajlam, mely a jelen társadalmi osztálynak egyik fő vonása, szintén ráragadt az ifjúságra. A

föld, faj és hazaszeretet megtagadásával ugyan általánosságban az ifjúságot nem lehet vádolni, de ez is mintha nem lüktetne olyan erővel, mint a múltban. Lehet, hogy ez csak képzelődés, talán egy új nemzeti veszedelem fölrázná a most csak frázisokban élő faj és hazaszeretetet, de szomorú ténynek látszik, amit már nagyon sokan kimondtak: az ifjúságból hiányzik az a tűz, lobogó lelkesedés a nemzeti ideálokért, melyben a magyar ifjúság csak egy évtizeddel ezelőtt is egy séges volt. Hazug jelszavak, nemzetközi világpolgárok csengő pénzzel fizetett szónoklatai sok gyenge lábú embert vittek át a fővárosi ifjúság soraiból — a hazátlanságukkal kérkedők közé. Egyszóval mindent, mi bűn és hiba az ifjúság átvett, elfogadott, de azokban a törekvésekben, mikben követni kellene, mellé kellene állni a társadalomnak, legkevesebbet mutat fel. Cató, a római senátor arról hires, hogy minden beszédét így végezte: „Ceterum censeo: Carthaginem esse delendam“. Nekünk, az ifjúsági életet figyelemmel tartóknak, úgy érezzük, szükségünk van arra, hogy minden cikkünkben azt kiáltsuk az ifjúság fülébe: más életet!

Senki Flórián.

Irta: ifj. Sebestyén Béla.

(Folytatás és vége.)

Gyorsan teltek a napok és Felicián még mindig nem gondolt a továbbmenetelre. Nagyon jól érezte magát Flóriánéknál. Bár azelőtt gyakran hangoztatta, hogy milyen sürgős elhalaszt-hatatlan dolga van Kolozsváron, most mintha megfeledkezett volna mindenről. Egész nap ott volt Magda körül s Flóriánhoz alig volt egy pár szava.

Valami keserű, kízó gyanú kezdte belopni magát a Flórián szívébe. Ez az ember szereti a feleségét, azért maradt itt. Magdának is tetszik Felicián, látja ő azt jól. Ha Magda elfelejtkezne magáról, ha hajolna ehhez a színes lelkű férfihoz, ha megcsálná őt, mi lenne akkor? Nem, az nem lehet. Magda szereti őt és nem fogja megcsalni. De hátha mégis? Hátha megejtik a lelkét azok a hízogó szavak, pillantások? Akkor megölöm mind a kettőt, susogta mintegy önmagának. A gyanú napról-napra erősödött, izmosodott a lelkében, de valami vékony sűgara a reménynek még mindig el tudta oszlatni. Magda gyermek még. Nem tudja, nem érezheti azt a fájdalmat, amit bizonyosan tudtán kívül, helytelen viselkedésével okozott Flóriának. Gyermekek egészen s itt van a régi pajtása, régi játszótársa, Felicián, hát játszanak. Csak ő tekinti az egészet olyan komor, sötét szemekkel. Ők tán nem is sejtik ártatlan tréfaik között, hogy milyen vihar dűl az ő agyongyötrött, beteg szívében?

Ez a halvány kis reménység vígasztalta, tartóztatta még és egyszer ez a parányi reménység is elhagyta, megcsalta őt.

Fárasztó gondok kavargtak a fejében. Szomorú arca még jobban elborult, amikor egy-egy csengő kacagás, egy-egy vidám szó hangzott fel a kertből. A kacagás mind ritkább lett, míg végre elhalt egészen. Csend lett és ez a csend egyszerre borzasztó fagyossággal csapódott a Flórián szívére. Maga sem tudta, hogy miért, kétségbejítő aggodalommal sietett a kertbe.

Ott találta őket...

Magda sírt, kendőjébe rejtve, arcát s őt térdelt előtte Felicián kérlelve, édes szavakat sutogva a Magda tülébe.

Flórián eleget látott...

Mintha fejbe ütötték volna erősen. Megszédült. Forgott, kavargott vele egyszerre minden, Magda, a kert s az egész világ s ebben az örületes szédítő forgásban úgy tetszett neki, mintha valaki kacagná gúnyos, kegyetlen hahotával. Vad, vérehes indulat ömlött végig rajta s a szemét elborította valami nagy indulattól összefutó vér.

Rá akarta magát vetni Feliciánra, de tagjaiból mintha kiment volna minden erő. Indulata egy tagolatlan, rekedtes hörgésbe fult, majd fölördített mint egy megsebzett vad — nyomorult! — azután végig esett a puha gyepen, élettelenül.

* * *

Visszajött a mult .. A kegyetlen, fagyasztó, meghaltnak hitt, rettegett, meggyűlölt mult. Tolvaj módra, alattomosan jött, amikor nem várta, nem hívta. Annyi hosszú kínos évnek minden reménye, minden vágya meghalt egy perc alatt, amelynek kínos gyötrő látomása halálra sebezte a Flórián szívét.

— Mikor magához tért a halálos kábultságból, az estnek titokzatos, végtelen csendje fogta körül. Egyedül volt. Sehöl senki. És ez az egyedüllét egyszerre csodálatos, bámulatos ékeszöllással beszélt hozzá. A mult vádolt és ez a vád olyan keserű, olyan igaz.

— Hát ilyen az élet, ami után ő olyan epesztő szomjúsággal vágyott. Csalás, ámtó hazugság, amit nyújt. A boldogság, amelyért megtagadta, meggyűlölte azokat a szent falakat s elszökött mint egy tolvaj, csak egy ledér, kifestett asszony, aki mindennap változtatja a kedveseit?

Itt a büntetése, a szégyen, a gúny, a kegyetlen öldöklő mérég ott a szívében. Elég egy életre. Elég arra, hogy örökre megutálja, meggyűlölje az életet, a multat, önmagát. Az a csalóka fénysűgár, amit szerelemnek gondolt, elkápráztatta, vakká, bódulttá tette, — de most eloszlott, s itt van az a sötét, keserű éj, a józanság, a tisztánlátás szomorú éve. Egy árnyal több. Jönnek újra a kísértetek hangtalan suhanással s marcangolják, gyötrik a szívet. Mint egy nagy, úttalan pusztaság, üres, élettelen körűlte minden. A nagy udvarház minden zugába egy rém rejtőzik, egy emlék, egy-egy foszlánya a multnak.

Itt kell élni neki ezután? Hisz így megőrül! Hát nincs szabadulás? Nincs egy hely, ahol megszűnne, meghalna a mult, ahol megpihenhetne az ő halálra fáradt, nyugtalan lelke?...

Valami homályos, elmosódott kép jelent meg Flórián előtt. Egy nagy szomorú, csöndes ház, amelynek visszhangos folyosójn kergetőznek sikoltozva a szelek, ahol az életnek összetört, halottszívű, sáppadt fiai, lemondással temetnek, megsiratnak titokba, valami édes emléket, amelyet kerestek ő is valamikor kint az életbe, amely egy percre boldoggá tette őket, de amely épen úgy megcsalta, megsebezte szivüket, épen olyan hazug, mint amilyen színes hazugság maga ez a földi élet is.

* * *

... Ott térdelt az öreg Hilarius előtt. Nagy, férfias, erős testét megrázta a zokogás. Valami

szaggatott, szomorú töredezett hangon sutfogott valamit. Ott volt újra, ahol az ismeretlen élet megjelent, csábítóan álmaiban, ahonnan megszökött, hogy valóra váltsa az álmot. Valóra váltotta, keserű valóra.

Hilarius felemelte reszkető kezével a porból magához. Sirt az öreg is. Ki tudja mi jutott eszébe neki is? Talán a múlt, amelyet eltemetett... megjelent neki is újra... Talán valamikor őt is így emelte magához egy öreg jóságos ember, amikor menekülve, lázasan kereste a pihenést, a békét...?

... Kelj fel fiam — szólott Flóriánhoz. Vétkezted, de megszenvetél érte. Én megbocsátok...!

Dalok.

Irta: **Dóczy József.**

I.

Estharangszó búsan kondul,
Szomorúan hallgatom,
Egymást éri a sóhajlás
Panaszkodó ajkamon.
Csendes estén messzehangzó
Síránkozó bús harangszó
Sirass, sirass engemet!
Úgy sincs aki megsirasson,
Nincsen, aki csókot adjon,
Amióta az a hűtlen nem szeret.

Estharangszó újra kondul,
Búbánatos a hangja.
Oly szomorú még a szél is,
Mintha sírni akarna.
Esti szélbe, harangszóba
Isten tudja, már mióta
Nem volt ennyi búbánat.
Mindakettő zokog velem,
Együtt sírunk keservesen,
Ma vitték az eskövőre babámat.

II

Engem szeretsz, mégis másé lettél.
Szépségeden gazdagságot vettél.
Mégfizetik a te hűtlenséged,
Amióta szeretni se szabad nekem téged.

Bánatomat valahogy csak bírtam,
Míg utánad sóhajtozva sirtam.
De a szívem majd megszakad érted,
Amióta szeretni se szabad nekem téged.

Emberek.

— Elbeszélés. —

Irta: **H. Nagy Jenő.**

(Folytatás és vége.)

Beszélni akar Bedővel. Egy hordárral megüzentette neki, hogy várja délutáni teára. El akarja végezni vele ezeket a függő kérdéseket.

Bedő meg is jelent, amint illik. Hosszú kaiserja, rikitó színes mellénye és csíkos gavallérnadrágja tanúságot tettek arról, hogy tulajdonosuk nagy megtiszteltetésnek veszi, hogy Paula ily nagy kitüntetésben részesíti.

Ezen nagy megtiszteltetés érzetében Bedő még gyámoltalanabb volt, mint máskor. Pedig idejövételének célját nem is sejtette.

— Kedves Bedő barátom, köszönöm, hogy eljött — kezdte Paula — ilyen válságos helyzetekben az ember csak olyanokra támaszkodhatik, akik őt igazán szeretik.

Bedő valamit motyogott. Azt akarta mondani, hogy ő ilyen ember s hogy ilyen is marad mindig.

Paula folytatta.

— Visszavonúlok a szinpadtól, kedves Bedő. Vissza, megmásíthatatlanul. A jó hadvezér is első a csatasor élén. Ő a vezér, a többi az ő parancsszavára cselekszik. A jó primadonna is ilyen hadvezér legyen a színházában s még az igazgatót is orránál fogva vezesse. Félsiker nem siker. Vagy első vagy semmi.

Bedő ebből csak annyit értett, hogy Paula visszavonul a szinpadtól.

— Visszavonúlok a magánéletbe. Férjhez megyek.

Bedő kiöntötte a teáját a terítőre e szavak hallattára.

— Igen, barátom. Van egy ember, aki engem megbecsül, aki szeret s akivel boldog családi tűzhelyet alapíthatunk.

Paula azt várta, hogy erre Bedő drámai hősként magát fogja erre a szerepre megnevezni. De Bedő nem mozdult. Csak nagy ökörszemekkel bámult Paulára.

Paula végre is elnevette magát.

— Hát nem találja ki, hogy ki ez az ember? Nem? No, hát maga kedves barátom, maga, hát nem örül?

E kijelentés sokkal váratlanabbul érte Bedőt, mintsem hogy örömének azonnal kifejezést tudott volna adni. Egyideig csak bámúlt, azután azon gondolkozott, hogy örömének mikép kellene kifejezést adni? Egyelőre megelégedett azzal, hogy mosolygott és a lábát lógázta.

Paula látta, hogy ennél megcsalivalóbb férjet nem szült egyszer-egyszer ez a szép haza. Nem is vesztegette az időt tovább, hanem a dolog érdemi részére tért.

— Nézze Bedő, ha elvesz, el tud-e tartani? Mennyi fizetése van magának?

Bedő végre megemberelte magát. Mint egy automata sorolta elő a számokat.

— Ezerkétszáz korona fix fizetés, négyszáz korona lakáspénz, havi száz korona segély a nagybátyámtól...

— Ez bizony nem sok. Segély a nagybátyjától? Miféle segély?

— Havi segély. A nagybácsi ugyanis gazdag, nagyon gazdag... Hozzá agglégény... Engem nagyon szeret... Ha megszorúlok, ő ad pénzt!

Paulából kitört a primadonna vér.

— Meg kell pumpolni a nagybácsit! — kiáltotta örömmel. — Ha olyan nagyon gazdag, adjon vagy öt-hatszáz korona apanázt! Menjen Bedő, kérje meg a nagybácsit. Beszéljen neki szerelemről, boldogságról, áldozatkészségről, nagybácsi jószívűségéről, emlegesse, hogy a jövője forog kockán s ijesszen rá azzal, hogy, ha megtagadja ezt a kérést, ezzel öccse életét teszi tönkre! Siessen, beszéljen vele és jöjjön vissza!

Bedő elsielt, beszélt a nagybátyjával és visszajött. Még ha nem is szólt volna, Paula azonnal látta, hogy csütörtököt mondott a kísérlete. Most mit tegyen? Tisztán látta, hogy ezen fordul meg a házasság kérdése. Az első ostrom meghiusulása, mely a gazdag nagybácsi bugyellárisa ellen irányult, nem kedvetlenítette el. Kezébe vette az ügyet s elhatározta, hogy személyesen megy el a

nagybácsit megkérni. Bedő szavai szerint ugyan a nagybácsi halálos ellensége volt a színésznőknek s öccse kérését is csak azon az alapon tagadta meg, hogy a szóban forgó élettárs-jelölt színésznő volt, mégis Paula erősen bizakodott behálózó képességében.

Másnap Bedő elkísérte Paulát nagybátyja lakására. Útközben Bedő a nagybácsiról beszélt, amelynek veleje az volt, hogy alapjában véve jószívű öreg úr, de számtalan bogara van.

Bedő az utcán várakozott, míg Paula a nagybácsinál járt. Egy félóra múlva lejött Paula.

— Kemény dió, még ropogtatni kell! — mondta a látogatásra célozva.

A kemény dió ropogtatása végett Paula másnap is fent járt az öreg úrnál, aki mellesleg megjegyezve, nem is volt olyan öreg, mint amilyennek Paula elképzelte. Felment harmadnap is, negyednap is, mindennap. Mindig csak a ropogtatás szempontjából.

— Mindennap közelebb jutunk célunkhoz! — mondta Bedőnek. Amiben igaza is volt, de szegény Bedő észre sem vette, hogy a cél minéműségében némi fordulat állott be.

Azonkívül apróbb-nagyobb változásokat sem vett észre Bedő. Így például, hogy Paulának a színházi szerződés felbontása után is állandóan sok pénze van, hogy diszes kalapokat vesz, drága ruhákat csináltat, hogy a házasságról napról-napra kevesebbet beszél s hogy most már nemcsak ő jár a nagybácsihoz, hanem ez utóbbi is felkeresi a volt primadonnát, aki iránt pedig, éppen Bedő szavaiból tudjuk, hogy ellenszenvvel viseltetett.

Mindezt nem vette észre, vagy ha észre vett is valamit, taktikai fogásnak tartotta a házasság, illetve az apanázs kicsikarása céljából.

Még azt is természetesnek tartotta, mikor Paulát együtt látta kocszni a nagybátyjával, vagy amikor a színházban egy páholyban ültek.

Végre egy nap a szemébe nevettek hivatalnok társai, amint a hivatalba lépett. Le-

kicsinylően és gunyosan. Nem tudta mit nevetnek, megkérdezni nem volt bátorsága. De érezte, hogy valami történt. Összeszorult a szíve és valami természetes ösztön a Paula lakására hajtott. Nem volt odahaza. Rohant a nagybátyja lakására. Most érzett először némi féltékenységet és az elmúlt napok eseményeit is mintha tisztábban látta volna most. Anélkül azonban, hogy egészen tisztában lett volna azzal a gyalázatos játékkal, amit vele és szinte előtte űztek, csak sejtett, csak gyanított. Nyíltan nem merte volna bevallani gondolatait és érzéseit.

Felért az emeletre. Becsengetett. Az inas jött ki.

— Idehaza van a nagybátyám?

— Nincs — felelt az inas — elutazott.

Bedő ránézett az inasra. Ugyanaz a lekicsinylő, gunyos mosoly ült ennek is az arcán, mint délelőtt a hivatalnok társainak.

— Hol van?

— Ma délelőtt elutazott a feleségével Olaszországba nászútra.

— Feleségével? — kérdezte dadogva Bedő.

— Igen. A Paula nagyságával. Ma délelőtt volt az esküvő.

Valahogy csak lejutott az utcára Bedő Sándor, az igénytelen kis bankhivatalnok. Szétnézett a járó-kezők között. Úgy tett neki, mintha minden egyes ember arcán gunyosmosoly ülne, amely neki szól. Lehúzta a kalapját, felhajtotta a kabátja gallérját s kis zugutcákon keresztül hazament a lakására.

Strófák.

Irta: Fejes Gábor.

I.

Egy éve ma megfagyva virradt.
Mi élt: halállá dermedett.
Délre vágyó madár seregnek
— Ah! utnak balgán mért eredtek?
Szárnyát észak szél törte meg.

Egy éve ma megfagyva virradt
Enyhe tegnapi, mily csodás?...
Egy éve ma, szívemben ami vágy volt,
Fényt, meleget jéggé varázsolt
Balgá, templomi fogadás.

II.

Meddig írom még bús kedéllyel
Az én sötét, bús panasza?...
Meddig éneklek hervadásról,
Sejtelmes, borús látomásról
Virágdús nyáron s tavaszon?

Meddig írom még bús nótáit
A nagy szomorú éjszakának?
Köszöntöm-e valaha dallal,
Újjongó, büszke diadallal
Fényét egy víg nap sugarának?

Spencer Merbert és a szocializmus.

Közismert tény, hogy a Spencer szintetikus filozofiáját épügy idézik a szocialista írók a magok igazsága bebizonyítására, mint ellenfeleik leverésükre. Jogot formálnak hozzá úgy az antiszociálsták, mint a szociálisták. Magáénak vallja mindakét párt.

Melyiknek van igazsága? kérdés.

Annyi tény, hogy maga a nagy filozofus végeredményben határozottan a szociálisták ellen foglalt állást. Tulhaladott állapotnak mondja azt a társadalmi formát, amely szerint azok be óhajtának rendezkedni; az emberi becsvágygal, természettel össze nem egyeztethetőnek tartja azt, hogy az emberek tekintet nélkül sajátjaikra, tehetségeikre ugyan abban a sorsban, helyzetben legyenek.

Elszórva s kisebb műveiben nyilatkozik azonban a szociálisták mellett is. Fölvet s magáévá tesz határozottan szociálista tanokat is, így pl. jogosnak mondja a termőföldnek a közhatalom birtokába vételét. Bourdeau János,* aki Spencert mint szociálista ellenes filozofust ismerteti, idevonatkozólag ugyanazt jegyzi meg, hogy ebből az állásfoglalásból Spencer szociálista voltát senki sem állapíthatja meg, mert — úgy mond — »akik e tekintetben reá hívatkoznak, azt elhallgatják, hogy ő a javaiból kisajátított birtokosok részére méltányos kárptólást követelt. Egyről azonban ő is megfelejtkezett, arról, hogy a kártalanítással való kisajátítást a legtekintélyesebb szociálista írók is hangsúlyozzák. Maga Engels így nyilatkozik: »Egyáltalán nem tekintjük lehetetlennek a birto-

* Bourdeau: „A jelenkori gondolkozás mesterei“ című művében Spencert mint szociálista ellenes írókat ismerteti s a jelen cikk megírásánál a Sp. szintetikus filozofiája mellett ezt a munkát használtam.

kosok kártalanítását, bármilyenek is a körülmények. Hányszor fejezte ki nekem Marx Károly azt a véleményét, hogyha az egész bandát megtudnák vásárolni, akkor szabadulnánk meg tőlük legolcsóbban.»

Ama kérdésben tehát, hogy a szociális-táknak van-e igazságuk vagy ellenfeleiknek, vagyis más szóval, hogy van-e a szociálistusnak támpontja a Spenceri filozófiában, csak úgy igazodhatunk el, ha e kérdést filozofiai nézetének általános szempontjából vesszük vizsgálat alá.

A spenceri filozofia a Darwin által felderített természet törvényen épülvén fel, a kiválasztáson alapuló fejlődés elméletet az emberre, mint egyedre, s az emberek társulásából alakuló társadalomra is alkalmazza s ezen az alapon fejti ki. Az embert, valamint az emberek alkotta társadalmat egyszerűen szervezetnek veszi. A társadalom ekként magától érthetőleg épügy fejlődik, mint bármely más szerves valóság a benne székelő erők és a külsőráhatások működése folytán. Rendelkezik szervekkel, melyekkel hat, működik s mivel organizmus növekedésnek, gyarapodásnak is alá van vetve. Mint más élőlények, a társadalmak is csira alakjában kezdődnek a naggyá, bonyolulttá kifejlődött nemzeti társadalmaknak a család, a törzs, a legegyszerűbb, a legrégebbi alkotórészei molekulái. Fejlődésük alakulata szerint megkülönböztethetünk köztük egyszerű és összetett, harcos vagy gazdasági, jobban mondva ipari típusokat.

A harcos típus kezdetlegesebb, így a fejlődés alacsonyabb fokán tulnyomó. A katonai elem benne a fő, a hadsereg tulajdonképpen az egész „mobilizált” nemzet, a nemzet pedig „békeállományu hadsereg”. Fő jellemvonása az, hogy egy központosított kormány szerve van, amelynek a társadalom mindegyik tagja feltétlenül alá van rendelve, épügy, mint a katonaságnál a tisztikarnak a közemberek. Meg van szabva minden tagnak a maga feladata, működési köre, amelyben munkálkodnia kell, illetőleg amelyet végezni kénytelen. Szóval ebben a társadalmi formában az egyének semmi szabadságot nem élveznek. Kárpótlásuk a szabadságért az, hogy

a társadalom létföltételeikről gondoskodik. A társadalomnak alapja pedig ez a kikényszerített együttműködés.

A gazdasági típus a fejlődés, a civilizáció magasabb fokán létesül. Ez a típus egyenes ellentéte a harcostipusnak. Ebben a rendszerben ugyanis az emberek nem a kényszer parancsa folytán teljesítik a rájuk nehezedő feladatokat, hanem önként szövetkeznek a közös munka elvégzésére. Önkéntes szövetkezetek végzik különösen a gazdasági feladatokat. Az államhatalom összébb szorúl, tevékenysége kisebb körre terjed s hovatovább csak a felügyelő szerepét tartja meg némely téren, a nagy társadalmi szervezetnek csak egy szervévé válik. A gazdasági, vagy mint fentebb nevezük, ipari típus a szabad verseny megtestesülése lévén, a minden téren való ellenőrzést természeténél fogva kizárja. Szóval míg a katonai típust a kényszer munkarendszer jellemzi, addig a gazdasági vagy ipari típust az önkéntes munkarendszer. Ez az ipari társadalmi típus még ma sem valósult meg teljesen, de mindinkább közelebb jut a megvalósuláshoz, a művelődés terjedése, a technikai eszközök tökéletesítése folytán.

A mai európai népeknél oly típus az uralkodó, mely sem nem tisztán katonai, sem nem tisztán gazdasági típus, hanem e kettőnek a vegyülete; fél gazdasági és fél harcos. Biztonságukat, hatalmukat az államok nagy hadseregekkel tartják s csakis így tarthatják fenn, erre az átmeneti típusra egyenesen rá vannak kényszerítve. Azonban e szigorú kényszer rendszer nem uralkodik az állam minden részében, hanem csak a hadsereg, a katonaság körén belül. — A gazdasági s más egyéb teendőikben a polgárok szabadon, saját belátásuk, akaratuk szerint járnak el. Ez a forma Spencer szerint a mai viszonyoknak legmegfelelőbb.

Ime körülbelül ezeken az elveken épül fel Spencer Herbertnek a társadalomra s annak fejlődésére vonatkozó elmélete.

Kérdésünk megvizsgálásánál tekintsük elsősorban a szociálistus s e filozofiai rendszer közti ellentéteket. Bourdeau János filozófiájának fentemlített ismertetője mindjárt

azt, hogy Spencer ezt a fél katonai típust a mai kor szükségletének legmegfelelőbbnek tartja, egyik ellentét gyanánt említi fel, mely közte és a szociálisták között van. Tény, hogy Spencer az emberi nemet sokkal fejletlenebbnek ítéli, hogysen elismerné, hogy e rendszer megváltoztatásával, a szociálistáktól óhajtott örök béke ránézve áldásos lehetne s hogy képes volna enélkül együttes hatékony és harmonikus munkára. Ez azonban mégis csak másodlagos ellentét.

A lényeges különbségek egészen más kérdés körül összpontosulnak. Közismert tény, hogy a szociálisták nincsenek megelégedve a mai munka s társadalmi rendszerről. Oly rendszert óhajtanak, amelyben a szabad munkások egyenlő feltételek mellett egyenlő munkát végeznek, noha felügyelet alatt. Ha van felügyelő ez felügyelői hatalmat tételez fel s ekkor pedig már van hatalmasabb elem s ha van hatalmasabb elem, van alárendelt is. Ez pedig megszünteti az egyenlőséget. A szociálisták ez ellen a következtetés ellen tiltakoznak, logikailag azonban csakis ez következik, az ok és okozati összefüggés ezt hozza magával. Ezt hangsúlyozza Spencer is s épen ez az a pont, ahol a legerősebb támadást intézi a szocializmus ellen, ez az, amelynek alapján visszafejlődésre való törekvésnek retrográd iránynak bélyegzi ezt.

A szociálisták, ugymond, nem akarják elismerni azt, hogyha oly munka rendszert létesítenek, ahol kiki a kiszabott munkát felügyelet alatt végzi, ez rang- és hatalom-külömbőség szülőjévé lesz s kényszer munkaközösséghez vezet. Pedig ebben a szocialista társadalmi formában a munkás alá van vetve egy oly személynek, aki vele teljesen szabadon rendelkezik, kitüzi a feladatát, kiszabja a jutalékát, bérét. És a munkás engedelmeskedni lesz kénytelen, ezt megköveteli a jó rend, a béke s a társadalom egyetemes érdeke.

A szocialista írók erre azt felelik, hogy ez, amit Spencer mond, azért nem fog bekövetkezni, mert azok a felügyelők, akik a munkásokra ügyelnek, jelentékenyen különböznek a mai hivatalnokoktól, felügyelőktől. Ezeke a munkásság közakarata emeli erre

a tisztségre s mivel a munkásság köréből kerülnek ki, ismervén azoknak helyzetét, nem lesznek képesek oly méllánytalanságra, mint a maiak.

Természetes, hogy Spencernek erre az ellenvetésre is meg van a maga megjegyzése. Érvét az ember gyöngeségéből, gyarló természetéből veszi. Az emberi természet hozza magával, hogyha valaki hatalomra tesz szert, hatalmat gyakorolhat, — azt a maga javára igyekszik kihasználni és arra is használja ki, a jog és az erkölcsi törvény dacára, az igazság feláldozása árán is. S gúnyolja a szociálistákat, hogy mint párt igazságukkal, méltányosságukkal, szeretetükkel kérkednek más polgári pártokkal szemben, mert mint megjegyzi, az élet nem igen tanuskodik amellet, hogy ők inkább dicsekedhetnének ezzel, mint mások. „A szövetkezetbe tartozó proletárok úgy gyakorolják a testvériség jogát a szövetkezeteken kívül állókkal, hogy azt mondják nekik: tartsatok velünk, vagy elveszük kenyereketek! Az a vizsgálat, melyet a párisi munkásbörze igazgatásával megbízott munkások kénytelenek voltak megejteni — mert néhány társuk elprédálta a pénzüket — bizonyítja, hogy a szédelgés nem a politikusok kizárólagos monopoliuma; és azt gyaníttatja velünk, hogy a jövő társadalomban szabad tere lesz a nagyravágyásnak, kapzsiságnak, hűtlenségnek.“

Ezzel a szigorú nyilatkozattal nem elégszik meg, hanem annyira megy, hogy — ugyan ebből a szempontból — még a munkásbiztosítást is elítéli s végeredményben káros befolyású intézménynek mondja. — Ez ugyanis szerinte a munkásokat vigyázatlanokká teszi, sőt egyenesen ösztönzi, hogy magukat készakarva bénítassák meg a gépekkel s nyugdíj, biztosítás-díj szedhesse nek a fáradságos munkával kiérdemelt bér helyett.

Hasonlóképpen elítéli a nyolc órás munkaidőt, mert ez véleménye szerint a munkásságot követelővé, elégedetlenné teszi. Az emberi természetben rejlik az a gyöngeség, hogy minél többje van, annál több után vágyakozzék. S. állítása bebizonyítására a példának egész tömegét hozza fel. Rámutat az auszt-

ráliai munkás mozgalomra, mint oly példára, mely ezt csattanósan bizonyítja. A telhetetlenség példái gyanánt említi fel az amerikai nőket. Amerikában tudvalevőleg — általános értelemben véve — a nőknek legjobb helyzetük van. Legnagyobb szabadságot, legtöbb jogot s legnagyobb tiszteletet itt élveznek és mégis a feminizmus itt dühöng legerősebben, itt folytatnak a nők politikai egyenjogúságokért legerősebb harcot.

Látjuk tehát, hogy Spencernek igen sok kifogása van a szocialista társadalmi elmélet ellen az emberi gyarlóság, gyöngeség szempontjából. De mindazonáltal tévednénk, ha azt gondolnánk, hogy csak ebből a szempontból támadja meg azt, mert megtámadja s a kifogások egész tömegét hordja fel ellene a fejlődés szempontjából is.

A fejlődés elméletének alapján állva hirdeti, hogy a társadalmi alakulatokat nem lehet holmi előre megvitattott elv szerint létesíteni. Ez élő organizmus lévén, csakis a fejlődés törvénye szerint állhat elő. Már pedig egyetlen organizmus sem mutatja ugyanazt az alakulatot fejlődése kezdetén, mint a fejlődés végén, hanem a benne működő s ható erőnek megfelelő formát ölt. Ezért van, hogy egy-egy ily államforma igen gyakran egészen más célt szolgál, mint amit megkonstruálójuk vele elérni óhajtottak. Az egyesült-államok megalapítói Franklin és Washington bizonyára a lehető a legnagyobb szabadság megadása, biztosítása mellett a legigazságosabb kormány és törvényhozói formát akarták megvalósítani. S arra egyáltalában hihetőleg nem is gondoltak, hogy ez az eszmény, hogy ez a cél igen rövid idő alatt teljesen feledésbe merül, hogy „néhány emberöltő után a cselszövők és a hivatal vadászok kezébe süllyed a politika, hogy a befolyásos és lelkiismeretlen kolompások — akik jórésztben kezökben tartják a kormány hatalmát — viszik majd a választókat az urnákhoz és a tisztességes embereket a foglalkozásszerű politikusok gyalázkodása és rágalmozása elriasztja a közélet teréről. A céltól, az eszménytől ugyanilyen, sőt még nagyobb mértékben való eltérést mutat a róm. kath. egyház. A hierarchiai rendszer kifej-

lesztésével, megerősítésével, meghonosításával meghamisították itt a keresztyén egyház fogalmát. S mivé lőn az egyszerű meztlábos pásztoroknak az utóda, ma koronát, biborpalátot visel s a csalhatatlanság jellegében vezet fel híveinek nagy seregét.

Ezeken a céltól elütő változásokon azonban egyáltalában nem csodálkozhatunk s nem fogunk csodálkozni, ha meggondoljuk, hogy mily könnyen eltévedünk még a legközönségesebb dolgok megítélésénél is. Hány meg hány gépre kérnek szabadalmat, hány meg hány mellett csapnak nagy lármát, amelyek a gyakorlatban csütörtököt mondanak,

A természet, ami törvényeivel ellenkezik, azzal össze nem egyeztethető, kiküszöböli. A fejlődés törvénye nem tűr ugrást. A jövő fejlettebb társadalmi alakulat, fejlettebb emberi nemet tetelez fel. Az emberiségnek óriási mértékben kell fejlődni különösen ethikai tekintetben. Ma még az altruistikus érzés nem fejlett annyira, hogy az ember minden ingadozás nélkül képes volna lemondani csak a legcsekélyebb haszonról akár a jelen, akár a jövő társadalom magasabb érdekében. Nem képesek lemondani azok a szocialista felügyelők sem, a hatalmat bizonyára azok is a legnagyobb mértékben fogják kihasználni a maguk érdekében. Már csupán ezekből a szempontokból sem volna alkalmas ez a társadalmi forma megvalósítani a hozzáfűzött reményeket. De még ezeken kívül több hátránya is van Spencer szerint. A felügyelői szervezet egy magasabb központi szervezet tetelez fel, mert csakis így gondolható el ezeknek együttes, harmonikus működése. Ez a szervezet tehát szükségképpen egy központi, mondják kormányhatalom megerősítéséhez vezet. Eme végső eredményében kialakult társadalmi típus pedig már félreismerhetetlenül ama túlhaladott harcok, katonai társadalmi alakulat, mely a műveltség alacsonyabb fokán volt tulnyomó. Spencer csodálkozik, hogy az emberekre, akik ma inkább vágyakoznak a szabadság után, mint vágyakoztak a történelem bármely korszakában, ilyen jelszavakkal hatni lehet, amelyeknek a megvalósulása a szolgaságnak más formában ugyan, de ugyanazt a fokát jelentené számukra. Ez

nem is életre való eszme s ellenkezik a fejlődés törvényével is.

A társadalmi fejlődés minden fokon azt mutatja, hogy az államhatalom egészséges viszonyok között a civilizáció terjedésével folytán csökken, szűkebb körre szorul. Az államhatalom, mely eleinte tagjainak minden ügyébe beavatkozott s kijelölte gazdasági teendőjét épügy mint a katonait, később a fejlődés magasabb fokán a rendre s mások jogainak tiszteletben tartására szolgáló kényszerítő jogot őrizte meg. Az ugyan igaz, hogy a mai társadalom ezzel a fejlődés törvényéből levonható igazsággal homlokegyenest ellenkező véleményen van. Az állam, a törvényhozó hatalom iránt szinte megfoghatatlan tisztelettel, bizalommal viselkedik a mai kor. Egyedül erre tekint, ettől vár mindent. A monarchia, az egyeduralkodó hatalma csakis saját tetszésétől függő rendelkezési joga ma ugyan már nagy mértékben korlátozva van. Hanem ez mégis lényegében igen keveset változtatott az állapotokon, mert ennek előbbi jogköre csaknem kivétel nélkül ruházott át a parlamentre. Ez pedig szintoly helytelen, mint az előbbi, mind a kettő szélsőséget képvisel. Sőt helytelenebbnek mondhatjuk annyiban parlamentek iránti korlátlan tiszteletet azért, hogy sokszor oly elemek kerülnek a társadalom, az ország legfőbb testületébe, amelyek egyáltalában nem oda valók. Spencer szatirikusan jegyzi meg, hogy ezek a népképviselők nem rendelkeznek igen sokszor sem kellő tudással, sem kellő erkölcsi érzékkel, de hiszen ez felesleges is, mert „azt megengedik, hogy a foltozó vargasághoz tanulás kell; de a törvények szerkesztéséhez, — ami talán kényesebb munka, mint az ócska csizma talpalása, — fölöslegesnek tartják a tanulást. A fölséges nép szavazata a választottra ráruház minden szükséges képességet, minden belátást. És ime, ezek az emberek rendelkeznek a közvagyonnal és a közszabadsággal!”

Ez nem helyes irány, ennek előbb-utóbb meg kell törni s helyes medrébe terelődni. A jövő fejlettebb társadalmának az lesz a feladata, hogy a parlamentek hatalmát minél szűkebb körre szorítsa. Épen ezért téves az

a szociálista törekvés is, mely mindent az államhatalom kezében akar összpontosítani. Ez szintoly téves nézet, mint a mai; a fejlődés törvényével egyik sem egyeztethető össze. Legintenzívebb fejlődés a lehető legnagyobb verseny mellett lehetséges, ez pedig csak úgy érhető el, ha az egyének szabadságát s nem az állam hatalmát törekszenek szilárd alapokra helyezni.

Ezek Spencer Herbertnek a szociálisták ellen emelt kifogásai.

Bodnár Gábor.

(Folyt. köv.)

Lapszélen.

Mi még nevetni sem tudunk. Kacagni valami felett, szívből, jóízűen, nem erőltetve. Komoly, mozdulatlan rejtélyes arcot hordunk, amelyikre azonban néha még is felköltözik a szomorúság, harag, bosszúság, gyűlölség, borús életuntság, vagy az irigység jellemző, csunya redője. Csak az igaz jókedv, életöröm kerüli dacosan, konokul!

Hát mi nem tudunk igazán örülni? Most mikor éveink száma, temperamentumunk ifjúságot, tavaszt mutatnak? hogy már nincsen öröm? Az a keserű, nyomasztó élet-iga ránehezedett a magára szürke, komor melancholiájával a válnakra, megredőzi az arcot időnek előtte, letörli a jókedvet, a mosolygást, mielőtt megszületne. Korán éretté, vénké tesz bennünket az élet. Beteg kornak sáppadt fiai vagyunk mi! És ha mégis, valamelyikünkben előtör a maga elementáris természetességben ez a jókedv, ott van a nyomában a megbotránkozás, a feddés azonnal:

Tagadd meg magadat, a magad ifjúságát. Légy cammogó járású, didergő, fázékony, vén!

Pezseg-forr benned a vér, mert ifjú vagy még? Fojtsd el az indulataidat, az érzelmeidet, amelyekkel születél vagy amelyeket a természet oltott beléd; mert az bűn, az kárhozat. Legyen vén a tested, vén a lelked. Légy mogorva filozófus, szigorú erkölcsbíró. Az életnek nincs részedre mulatságos oldala — nem szabad, hogy

legyen —; dolgozz pihenés nélkül, befogva a nagy igába.

Ne nézd az eredményt, ne követeld megérdemelt munkád bérét, hanem várj nyugodtan, alázatosan a jutalomra, ha ugyan érdemesnek tartanak reá!

Vagy ha nem tudsz várni, keress pártfogást magadnak, kilincselj, orcapirulás, szégyenkezés nélkül, hiszen ez a világ folyása. Eszméidet rejtse el óvatosan, mert bolond, álmjáró lesz a neved, ha önállóan akarsz új ösvényt taposni a régi, az ezrek által kitaposott mellett. Önállóság? Mese! Ha van valakid, akinek a vérével a te véred is rokon, akinek egyik karja arra való, hogy a törekvőket lebuktassa előled s a másikkal pedig emeljen fel azokon keresztül, — valakid, akinek fényes címei, jóhangzású neve, magas állása: megnyitják előtted sorba az ajtókat, amelyeken keresztül célodhoz elérhetsz, akkor önállónak nevezheted magad, mert csak egynek köszönhetsz mindent, míg ha munkásságra támaszkodol? Legyen népszerű, modern, divatos, s akkor is csak úgy éred el a célt, ha az az ezer kar, amely emel, a „népszerűség“ erősebb, mint az az egy, amely mást emelve útdobozban áll, mert más-különböleg legázolnak, bepizkolnak. Régi mese: a számar megrugdossa az oroszánt.

S z i n h á z.

Izrael.

(Színmű 3 felvonásban, írta Henry Bernstein. Először adták a debreczeni színházban 1909 február 5-én.)

Bernstein immár az egész művelt világon ismert fiatal és merész francia drámairó legújabb darabja, az Izrael, vitadarab akar lenni egy másik, szintén igen tehetséges francia drámairó Maurice Donnay, Visszatérés Jeruzsálemből c. darabjára. A zsidó-kérdést veti fel mind kettő, a keresztyén és zsidó faj van egymással szembe állítva mind két darabban, faji ellentétből fakad a drámai összeütközés.

Donnay szerint ugyanis a két faj között oly nagy belső különbség van, mely e két fajhoz tartozó lények egyesülését természetesen akadályozza meg. A Judith

és Michel házasságkötése sem vezetett másra, mint a gyűlöletre és szakításra.

Donnay eme antiszemita irányú darabjával áll szemben a Bernstein darabja, anélkül azonban, hogy célját elérné és hogy a Donnay által felvetett kérdést a zsidóság javára döntené. Nem pedig azért, mert az a nagy véletlen, a házasságtörés ama szeszélyes véletlene, mely a dráma bázisa, az antiszemitizmus ellen bizonyító erővel nem bír és nem általánosítható. Bernstein speciális esete nem terjeszthető ki az egész fajra, az ő egyéni küzdelmük nem érintheti az egész faj küzdelmét. Nem minden hercegasszony csalta meg az urát egy zsidó bankárral és nem minden antiszemitáról derül az ki, hogy az ereiben tulajdonképpen nem Jézus, hanem Jehova vére csörgedez.

A darab filozemita tendenciája tehát csak reklámmá zsugorodik össze, annyival is inkább, mert a darab párisi előadása alkalmával maga a szerző sietett megcáfolni darabjának irányzatos voltát.

Az Izrael Bernsteinnak nem a legjobb darabja. Eltekintve vitatott, de megoldatlan tendenciájától, a cselekvényéhez is szó fér. A cselekvény feltételei közül hiányzik a valószínűség, a drámai összeütközést a sors véletlene képezi. Az Euripides antik drámáiban előforduló deus ex machinát vagy Kotzebue sors tragédiáit juttatja az eszünkbe, az Izrael rovására, mely ezzel a modern dráma egyik leglényegesebb feltételét téveszti szem elől. Hogyan eshetett e hibába Bernstein, a modern dráma eme alapos ismerője, aki a modern drámának kiváló teoretikusa is? Irodalmi izlésünk nem tudja elfogadni a második felvonásban az anya és fiú közötti erősen drámai jelenetet, a brillians technika dacára sem s közönségesnek, szinte rém drámaízűnek tartja.

A darab fogyatékoságait Bernstein a színpadi technikával akarja pótolni. S e tekintetben el kell ismernünk, hogy remek művet alkotott. A legmerészebb szerkezettel van felépítve darabja s patétikus jeleneteit síri csendben, visszafojtott lélekzettel és lázas idegességgel kísérik. A

csodálatos technika merészsége legjobban a formában jut kifejezésre, mely példátlanul áll drámai irodalmunkban. Az egész három felvonásos darab tulajdonképpen öt nagy jelenetből van megalkotva, amely nem csak hogy hosszadalmassá, fárasztóvá nem válik, hanem érdeklődésünket, fokozott figyelmünket percről-percre jobban leköti.

Az Izrael meséje a párisi rue Royal nacionalista klubjában kezdődik, melynek vezére a fiatal Thibault herceg s aki nem szívesen látja, hogy exkluzív klubjának egy zsidó tagja is van. Purifikáló munkáját azzal kezdi, hogy felszólítja Goutliebot, a zsidó bankárt, hogy nyújtsa be a klub tagságáról való lemondását. Goutlieb, aki becsületes, tisztességes ember, nem érti e felszólítást, nem érti, hogy a herceg eljárásának egyedüli alapja az ő zsidó voltában rejlik. Goutlieb vonakodására a herceg tetteleg inzultálja, levervén botjával a fejről a kalapot. A bankár némán tűri el a sértést.

A második felvonásban azonban megtudjuk Goutlieb gyáva meghunyászkodásának az okát. A herceg anyja, Ágnes hercegasszony, az egykor ünnepeelt szépség ugyanis fiatal korában ennek a zsidó bankárnak volt a szeretője, sőt Thibault herceg is ennek a viszonynak a gyümölcse. Ágnes hercegasszony tudomást szerezve az afférről, természetes, hogy meg akarja akadályozni az apa és fiú párbaját. Előbb Goutliebbal beszél, majd fiát kéri, hogy mondjon le a párbajról. Thibault herceg előtt különösnek tűnik fel anyja viselkedése s hosszas faggatás után ki is csalja belőle a titkot, azt t. i., hogy az apja nem más, mint Goutlieb bankár. Ez a jelenet drámai erőre, logikus következetességre, megjelenítő hatásra klasszikus példa drámairodalmunkban.

Megtudva a valót, a herceg fájdalma rettenetes. Silvian páter rábeszélésére elszánja magát ugyan arra, hogy kolostorba vonuljon, de Goutliebnek ismételt látogatása megérleli benne azt a gondolatot, hogy az egyedüli helyes kivezető út az öngyilkosság.

E rövid mesekivonat csak vázlatos képét adhatja a darabnak s nem terjeszkehdetik ki az anya, a herceg, Goutlieb és Silvian páter dialógusaira, melyek a darab legszebb, legértékesebb részét teszik.

Elégedetlenséggel kell azonban regisztrálni, hogy a darab előadása minden várakozáson aluli volt. Részint a gondosság hiánya, részint a helytelen szereposztás miatt. Bernstein darabja megérdemelte volna, hogy a színészek ne csak megjátszák, de érvényre is juttassák. Így Goutlieb bankár szerepe a *Kemény* kezében volt, akinek játéka színtelen és visszataszító volt. *Szilágyi* Ernő sem mentette meg Silvian páter alakítását robusztus alakjával és bariton hangjával. Elfogadható és értékes alakítást csak *Lukács* Juliska és *Ternyei* Lajos nyújtott, de míg az előbbinél hiányzott a meleg bensőség, addig az utóbbi sem találta el az igaz érzés, a féktelen szenvedélyesség és a sorssal való megalkuvás keserű hangját.

H. Nagy Jenő.

Mírek.

A Főiskolai Kántus Margittán. A Főisk. Kántus febr. 6—8. napjain egyik érmelléki kis városban: Margittán az ottani ref. egyház meghívására igen kellemes kirándulást és szépen sikerült hangversenyt rendezett a ref. templom renoválási költségeinek fedezésére. 6-án szombaton érkeztek meg az énekkar tagjai, hol nagy örömmel és lelkesedéssel fogadtattak. Nt. Balogh Ferenc lelkész úr üdvözölte őket, s utána a szíves házigazdák valóságos diadallal vitték szállásaikra várva-várt vendégeiket — Vasárnap délelőtt a templomban két számmal szerepelt az énekkar, hol az istenitiszteletet Csokonai József esk. fel. gimn. s. tanár végezte. — Este 8 órakor volt a hangverseny, a Margit szálló nagy termében, melyet a szó szoros értelmében zsúfolásig megtöltött a város és környék előkelő közönsége. A 10 számból álló műsoron öt számmal szerepelt a kántus nagy hatással. Igen sikerültek és hatásosak voltak a többi számok is u. m. Balogh István zongorajátéka, Fias Kálmán 4 th. ének-szólója, Németh Károly 1 th. komoly és Orosz Tamás 1 th. vig szavalata, valamint Nagy Sándor 3 th. humoros felolvasása. — A hangverseny után megkezdődött a tánc, mely a legkellemesebb hangulatban a reggeli órákig tartott. — Harmadik nap estéjén érkezett haza a víg diákcsapat sok kedves emléket hagyva ott és hozva magával a megszokott szürke város falai közé.

Általában el lehet mondani, hogy e kirándulás egy volt azok közül, melyek a debreceni ifjúság jó hírnevét emelik és szorosabbra fűzik az összekötő kapcsolatot a környék és világitó tornya: a debreceni kollegium között.

Materay Lajos ünneplése. Február hó 9-én meleg ünneplésben részesítette a debreceni ág. hitv. evangélikus egyház szeretett lelkipásztorát s a tiszavidék főesperesét: Materay Lajost abból az alkalomból, hogy a kiváló lelkész ekkor töltötte be a debreceni ág. evangélikus egyház szolgálatában eredménydus működésének 25-ik évét. Nemcsak a helybeli rokonok és ismerősök, de az evangélikus egyház kitünőségei az ország minden részéből vagy személyesen, vagy táviratban üdvözölték Maternyt, kinek negyedszázados jubiliumához mi is szívesen és örömmel gratulálunk.

Theologus kongresszus Kolozsvárott. Nagy várakozás és előkészületek után általános érdeklődés között tartotta meg a hazai protestáns theológiák ifjúsága kolozsvári kongresszusát febr. 3—5. napjain. Elsőnek mondható a kongresszus annyiban, amennyiben egyetemes volt, vagyis képviseltette azon magát az ország minden protestáns theologiai ifjúsága. Nevezetesen: a budapesti 6, a pápai 2, a sárospataki 4, a kolozsári 6, a debreceni 11, a soproni 2, a pozsonyi 2, az eperjesi 1 és a kolozsvári unitárius 2 hivatalos kiküldött által. Számos fontos kérdés, köztük: a szocializmus, belmissió, külmissió, a protestánsok és a felekezetek stb. kerültek beható tárgyalás alá. Debrecenből aladók voltak: Erdős Károly (Közlöny), Marjay Géza (Kálvin alap), Debreczeni István (Theologus képzés és nevelés reformja). Sok sikert a nemes törekvések keresztülviteléhez!

A „M. I. T.” f. hó 11-én d. u. 2 órakor választmányi ülést tartott, melyen a többek között elfogadta Kiss Dezső 2. jh-nak a titkári állásról való lemondását s a legközelebbi közgyűlés napját s azon új itkár választását a febr. 22-iki rendes heti gyűlésre tűzte ki. Foglalkozott a március 15-iki ünnepély rendezésével is, melyre ódapályázatot hirdet 20 kor. pályadíjjal. A pályázat márc. 1-én jár le. Elhatározta azt is, hogy a plakátoknak ingyen való nyomtatását kéri a várostól.

A „Jogász Segítő Egyesület” febr. 10-én d. u. rendkívüli közgyűlést tartott, melynek tárgya: am üresedett választmányi tagságok betöltése volt, VI. évről választmányi tagok lettek: Szepesy Gyula és Megyery Lajos, a III. évről: Takács Dezső és Fejes Gábor, II. évről: Géczy József.

A „Jogász Segítő Egyesület” választmányi gyűlése. A „Jogász Segítő Egyesület” f. hó 13-án d. u. 2 órakor választmányi ülést tartott, melyen többek között elhatározta, hogy az utóbbi évek alatt annyira

elhanyagolt könyvtár gyarapítására 100 korona özszeget szavaz meg s bizottságot küld ki az elnök, főjegyző és a könyvtárnok személyében, a beszerzendő logi tankönyvek kedvezményes áron való megvétele iránt. Egyszersmind főjegyzőt megbizta az ingyen segély meghirdetésével.

Tartalom: 1. A mai ifjúság. — 2. Senki Flónián, elbeszélés (Sebestyén Béla). — 3. Dalok (Irta: Dóczy József). — 4. Emberek. (Elbeszélés, írta: II. Nagy Jenő) — 5. Strófák. (Irta: Fejes Gábor.) — 6. Spencer és a szocializmus. (Bodnár Gábor) — 7. Lapszálen. — 8. Színház. — 9. Hírek és szerkesztői üzenetek.

Szerkesztői üzenetek.

(Kéziratot nem ad vissza a szerkesztőség.)

Tisztelettel kérjük lapunk előfizetőit, hogy az előfizetési díjat beküldeni szíveskedjenek.

B. G. Köszönjük az alapos tudásra valló munkát. Reméljük, hogy ebben a félévben állandó és tartó munkatársként üdvözölhetjük.

L. S. Sárospatak. Köszönöm a Berekszászból küldött üdvözlőt. S még jobban köszönném, ha amit kértem, azt is küldötted volna.

K. I. Pápa. Várjuk leveledet. A hollokviumokhoz gratulálunk. Hogy-mint vagytok abban az első osztályú diákvárosban? Jó verset és elbeszélést szívesen közölnék tőletek.

Debreczen sz. kir. város
könyvnyomda-vállalata
Debreczen, városház épület.

Készít mindenféle nyomdai munkákat
a legegyszerűbbtől a legdiszesebb ki-
vitelig, jutányos árak mellett. ♦♦♦♦♦♦